

Petres Csizmadia Gabriella

Hétköznapi finom nosztalgia

Máté Angi: *Az emlékfoltozók*. Magvető, Budapest, 2012. Illusztráció: Rofusz Kinga

MÁTÉ ANGI
Az emlékfoltozók
Rofusz Kinga rajzaival

MAGVETŐ

Máté Angi *Az emlékfoltozók* című mesekönyve a gyermekvilágtól első pillantásra távol eső témába vezeti az olvasóit, hiszen az emlékezési folyamatok identitásalakító tevékenységébe nyújt betekintést. Az emlékezet problematikus természetének tematizálásával a mesék megpróbálnak szembeszegülni az emlékezési műveletek működési hibáival: a felejtési mechanizmusokkal¹, amelyek megakadályozzák a múlt felelevenítését. A történetészövés abból a feltevéstől indul ki, hogy a kiegészítésre szoruló emberi emlékezet megfoltozható és helyrehozható – ezért a kötet természetfeletti képességekkel rendelkező tündérrigólányokat teremt, akik nem csupán az emlékek felidézését, hanem az érzelmek, hangulatok, benyomások újraélését is lehetővé teszik. A hétfejú sárkány vagy a gonosz boszorkány helyett itt a felejtés válik mesebeli ellenféllel, és a két főhős – limonádéhajú és faodúbarna – a felejtés leküzdésén fáradozik az egész szöveg folyamán.

Nem is akármilyen felejtésről van szó: már az első fejezetből megtudjuk, hogy az emlékfoltozás tevékenysége a felnőtt életet alapvetően meghatározó gyermekkori élmények, emlékek felelevenítésére szolgál. Olyan hiányok keletkeznek az emlékezni kívánókban (pl. a nagymama hangjának elfelejtése), amelyek kitöltése a személyes identitás gyökeréül szolgálhat és közösség-kijelölő, származás-megerősítő funkcióval bírhat. A hétköznapi mikrotörténeteket tartalmazó kötet nosztalgikus emlékezési folyamatok mentén szerveződik, egy letűnt világ és gondolkodásmód felelevenítését szolgálja, ami a szépség és a szeretet újrafelfedezésének megtapasztalására sarkall, és a gyermekkor mesés-tündéri világát eleveníti fel az olvasóban.

Az emlékfoltozás különös tevékenységén túl a két főszereplő összetett identitása is a mesekönyv sajátosságai közé tartozik. Faodúbarna és limonádéhajú egyszerre tündér, rigó és lány; magukon hordozzák mind-

három identitás jellegzetességeit. Tündérmivoltuk bekapcsolja őket a mesevilágba, ami nem csupán a természetfeletti képességek birtoklását, illetve a világ titkainak és lényegének ismeretét foglalja magába, hanem a tündérmese elemeit is beleszövi a történetekbe. Természetfelettségük abban is látható, hogy a népmese mátkájához hasonlóan pontosan tudják, mikor minek jön el az ideje, képek a csendes, türelmes várakozásra.² A főszereplők tündéridentitása ugyanakkor finom nőiességet is sugároz, amit Rofusz Kinga – a szöveggel összhangban levő – kecses, könnyed, lebegő illusztrációi még árnyaltabbá tesznek.

Rigólétük a természettel való szoros egybeolvadásukban gyökeredzik: a madarak fészket raknak faodúbarna hajában, almákból házat építenek önmaguk köré, együtt táncolnak az égből hulló, keringőző pillangókkal, és legfőbb kívánságuk a kiszáradt almafa elfelejtése. Az emlékfoltozást kísérő füttyülésük, a törekeny, érzékeny és riadt természetük a rigóvilág súlytalanságát idézik.

Hasonló intenzitással fedezhetjük fel a főszereplők gyermeki identitását is a történetekben: emlékfoltozás után mézes tejet isznak és megmosás a fogukat, majd iskolába mennek, énekarban énekelnek, szabadidejükben báboznak, rajzolnak, mesét írnak és képekönnyvet lapozgatnak. Gyermeki énjük részét képezi az is, hogy tapasztalatlanságukból adódóan időnként hibáznak (a patak megsabadítása helyett a csobogásától fosztják meg azt) vagy elérhetetlen vágyálmokat kergetnek (faodúbarna angyal akar lenni).

A kötet történeteit sajátos nyelvhasználat és egyedi látásmód jellemzi: a gyermekirodalomban megszokott kalandosság helyett lirizált prózát olvashatunk, amely minimális epikusságot tartalmaz. Máté Angi tündérvilágát egyéni nyelvezetével teremti meg, amely színesztéziával (szép illatú haj), metaforizált szóöss-

zetételekkel (limonádéhajú), egyedi szóalkotásokkal (nemannyirasárga villamos) és szürrealista képekkel (kisepergették pilláikkal a szomorút) telítődik, hangutánzó és hangulatfeszítő szavaktól burjánzik (zunnyogva szaladtak), amelyben a mellékevek gyakran perszonalifikálódnak, főnemesülnek (elindult benne a szomorú), és lírai lüktetése, ritmikája lesz a szövegnek (Amikor rókák háltak a fákön). A szöveg fátyolosságát fokozza a történetekben visszaköszönő őszi motívumok és színek gazdagsága, a szeles és ködös hétköznapi ábrázolása, amelyek megfelelő keretet biztosítanak a múltidézésnek.

Máté Angi emlékfoltozói elsősorban a múlt értékességét hangsúlyozzák – a történetek ezáltal értékőrzésre, az igényes olvasókultúra ápolására ösztönöznek. A szöveg legmarkánsabb jellemzője mégis a nyelvezet, történetet és grafikát átható-átjáró szépség, amely felnőtt- és gyermekbefogadót egyaránt megérint. A mesekönyv nem csupán érzékeny olvasót kíván – hanem minden érzékeny olvasót magával ragad. Elsősorban családi olvasásra, az esti mese intimítására ajánlom a szöveget, azonban megfelelő milió kialakításával – olvasókuckó, mesesarok – harmadikos tanulók olvasásóráján is megtalálja a helyét.

Jegyzetek:

¹ Vö. SCHACTER, DANIEL L.: *Az emlékezet hét bűne* (Ford. BÍRÓ GÁBOR). HVG, Budapest, 2002, 10-11.

² Vö. VLAGYIMIR JAKOVLEVICS PROPP: *A mese morfológiája* (ford. SOPRONI ANDRÁS). Osiris-Századvég, Budapest, 1995, 79.